

Congres Wetenschap ontmoet Praktijk

Expertisecentrum Kinderopvang
28 september 2023

WELKOM!

Kinderparticipatie in de kinderopvang

Moderator: Simone den Hollander, Sr. Adviseur Sardes

Met bijdragen van:

Anne van Driel, Teamleider Jonge Kind

Christel Eijkholt, Onderzoeker en trainer The Oaktree

**Expertisecentrum
Kinderopvang**
Pedagogische kwaliteit

Themaronde 1:

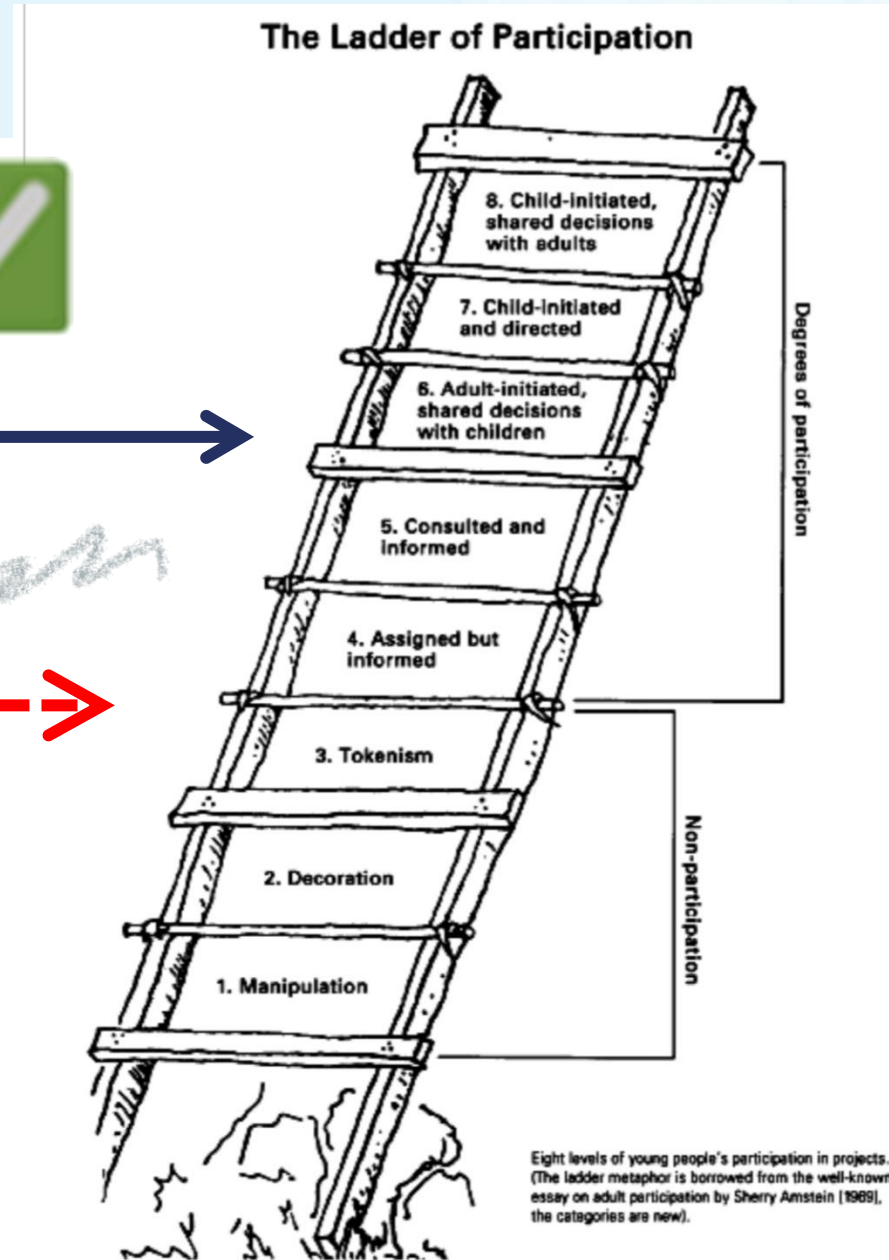
**Wat is
kinderparticipatie en
waarom is het
belangrijk?**

Kinderparticipatie in een pedagogische setting zoals de kinderopvang is een PROCES, dat vraagt om een actieve houding van alle betrokkenen

- regelmatig en op vaste momenten
- verschillende ‘stemmen’ van kinderen oppikken
- informatie als een mozaïek in elkaar schuiven
- ook bij (zeer) jonge kinderen

Figuur 1: The Ladder of Participation (Hart, 1992, p. 8).

Benoemd in:

- Verdrag inzake de Rechten van het Kind (1989)
- In Europese Grondwet (2004), Artikel II-84: De rechten van het kind
- Leidend principe voorstel Europees Kwaliteitskader voor ECEC (2014)
- Curricula of kwaliteitskaders van veel Europese landen

Niet benoemd in:

- Nederlandse wetgeving of nationaal beleid Kinderopvang

Voor kinderen (Eijkholt, 2022):

- Zelfvertrouwen, verantwoordelijkheidsgevoel en betrokkenheid

Voor de groep (Eijkholt, 2022):

- Draagt bij aan kenmerken van structurele kwaliteit en proceskwaliteit

Voor de professional (Pastori, Pagani & Sarcinelli, 2019):

- Inspiratie en nieuwe inzichten, werplezier

Maatschappelijk belang (o.a. De Winter, 2013; Pauw, 2017; Clark, 2017):

- Besluitvorming, democratie, diversiteit & inclusie, kinderscherming

VRAAG:

Wat is voor jullie de grootste uitdaging bij kinderopparticipatie?

Themaronde 2:

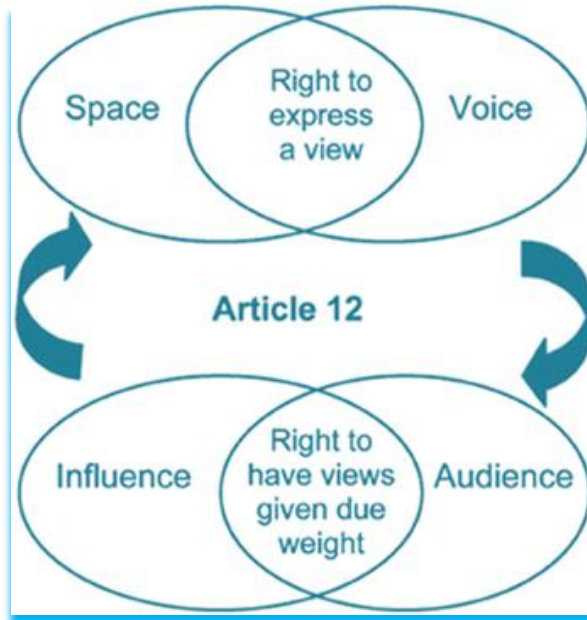
Wat is de rol van de volwassene en wat zijn verschillende vormen van kinderpacticipatie?

Cruciale rol leidinggevenden & (pedagogisch) professionals:

- Mogelijkheden voor samenwerking tussen volwassenen en kinderen
- Ervoor zorgen dat kinderen toegang hebben tot informatie
- Kinderen ondersteunen bij het ontwikkelen van vaardigheden
- Kinderen betrekken bij besluitvormingsprocessen
- Zorgen voor een veilige en ondersteunende omgeving:

Democratische processen

agency / empowerment

Verantwoordelijkheid

cultuur van respect en
gelijkwaardigheid

- ◇ Maak gebruik van interactieve, participatieve en creatieve methoden
 - ◇ Geef kinderen de kans om zich uit te spreken
 - ◇ Creëer speelse leerervaringen; evt. met gebruik van technologie
- ➔ Besluitvorming moet worden aangepast aan leeftijd en ontwikkelingsniveau!

In 7 stappen naar nieuwe inzichten en inspiratie door kinderparticipatie:

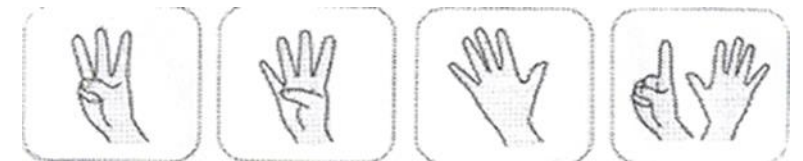
(Verdere uitwerking van de Mozaïek-aanpak van Clark & Moss, 2001, 2005, 2017)

- 1) Planning & organisatie, inclusief toestemming & instemming
- 2) Observaties
- 3) Uitvoeren activiteiten. Voorbeelden:
 - een door kinderen geleide rondleiding
 - maken van een identiteitskaart
 - 'zonnetjes en wolkjes'
 - foto's van belangrijke plekken
 - bouwen met lego
 - toneel, zang, dans
 - muurkrant
 - collages maken
 - etcetera...

In 7 stappen naar nieuwe inzichten en inspiratie:

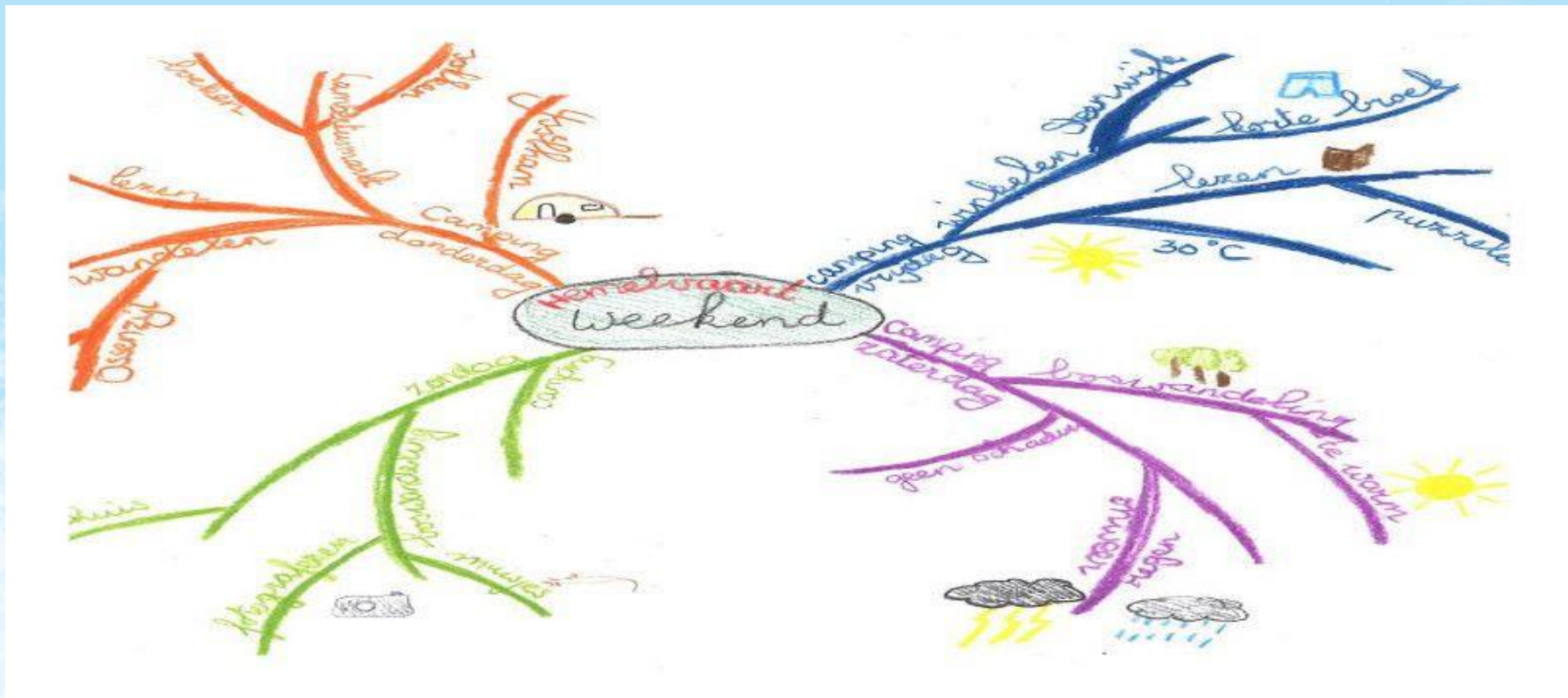
- 4) Van 'werkjes' naar gesprek of dialoog
- 5) Documenteren wat kinderen zeggen
- 6) Terugkoppeling / feedback
- 7) Optioneel: alles verzamelen in een groepsboek

Expertisecentrum
Kinderopvang
Pedagogische kwaliteit

Zeggenschap, eigenaarschap: de mindmap

VRAAG:

**Nu je dit allemaal gehoord hebt:
wat betekent kinderpaticipatie voor jouw handelen?**

Themaronde 3:

Wat zijn uitdagingen (en beperkingen) en vooral: wat levert het op?

Vooraf:

- Tijd, menskracht, management-support
- Beperkte toegang tot informatie
- Hiërarchie en verhoudingen
- Culturele en sociale normen
- Beperkte mogelijkheden om deel te nemen aan besluitvormingsprocessen

Tijdens:

- Omgeving
- Toestemming alle betrokkenen
- Aandachtsspanne kinderen
- Regelmaat
- Risico onderste treden participatieladder

En achteraf: Vergeten terugkoppeling / feedback

Gelijke ontwikkelingskansen:

alle kinderen kunnen hun stem laten horen

Voorwaarden:

- visie op het kind als actief deelnemer
- formeel verankerd in het pedagogisch beleid en werkplan
- gestructureerd, systematisch, herhaalde en herkenbare activiteiten

Nederlandse kinderopvang:

veel aandacht voor informele kinderopvang:

- hoge score op autonomie & sociaal-affectieve kenmerken (NCKO, 2012; LKK, 2017-2019)
- En inclusie (neigt naar assimilatie)

Weinig formele vormen van kinderopvang in dagopvang en peutergroepen (soms via ouders), vaker bij de BSO:

- minder aandacht voor het overbruggen van verschillen / oog voor diversiteit (Eijkholt, 2022, obv LKK 2017-2029)

Hier liggen nog kansen. Want kort samengevat:

een ‘formele’, gestructureerde en directe manier van kinderparticipatie bij pedagogisch beleid en de dagelijkse praktijk, draagt bij aan kwaliteitskenmerken van de kinderopvang en bovenal aan de ontwikkeling van kinderen.

Kinderparticipatie maakt significant verschil voor:

- Welbevinden en betrokkenheid
- Sociale interacties tussen kinderen onderling
- Plezier op de werkvloer!

Dr. Christel Eijkholt
christel@the-oaktree.nl
06-13944768

**Expertisecentrum
Kinderopvang**
Pedagogische kwaliteit

VRAAG:

Wat is nu je eerste stap met betrekking tot dit onderwerp?

Link naar de Denksleutels:

<https://www.swvpo3006.nl/dit-zijn-denksleutels/>